

VALGPROGRAM 2019-2023

Kristiansand Høyre

INNHold

Vi gjør Kristiansand klar for fremtiden.....	4
En offensiv og raus kommune	5
Grønt skifte – blå klimapolitikk.....	5
Vi bruker hele kommunen.....	7
Attraktive lokalmiljøer.....	7
Raskere frem og trygt hjem.....	8
Fremtidsrettet byutvikling og attraktive bomiljøer	9
En innbyggerorientert kommune	10
Frivilligheten.	11
Idrett og friluftsliv – den aktive kommunen	11
Kulturopplevelser for alle	12
Universitetsbyen Kristiansand.....	13
Kirker, tros- og livssynssamfunn	14
Næringslivets rolle – skape flere jobber.....	14
Lokalmat og sjøbaserte næring.....	16
Trygge og gode oppvekstvilkår	16
Trygg oppvekst	17

Barnehagen.....	18
Kunnskap i skolen.....	19
Skoleledelse.....	21
Læreren	21
Trygg omsorg, raskere behandling	22
Friske og aktive seniorer.....	22
Mennesker med omsorgsbehov	23
Valgfrihet i omsorgen	24
Psykisk helse.....	25
Barn og ungdom	25
Demens	25
Rusomsorg	26
Fastlegene.....	27
Sykehus.....	27
Funksjonshemmede.....	28
Integrering og inkludering.....	28
Kommunen som arbeidsgiver	30

VI GJØR KRISTIANSAND KLAR FOR FREMTIDEN

Kristiansand er en god kommune å leve i. Høyre vil utvikle den nye kommunen videre som en moderne, ambisiøs og raus storkommune. Kristiansand skal være inkluderende, og en kommune hvor alle skal føle seg hjemme og godt ivaretatt.

Kristiansand er en drivkraft og en vekstmotor på Sørlandet. Sammen med resten av Agder vil vi utvikle landsdelen videre.

Høyre i Kristiansand vil føre en konservativ fremtidsrettet politikk, bygget på det kristne verdikulturgrunnlag, rettsstaten og folkestyret. Vi vil fremme personlig frihet og sosialt ansvar, medbestemmelse og eiendomsrett.

Høyre vil bygge samfunnet på tillit til enkeltmennesket. Hver enkelt skal ha størst mulig frihet til og ansvar for å forme sitt eget liv og sin egen fremtid basert på respekt for andre og for fellesskapet.

Høyre vil motivere det enkelte menneske til å ta ansvar. Den enkelte innbygger skal ikke kun kreve, men skal også, ut fra egne forutsetninger, yte sin innsats til beste for samfunnet og seg selv. Høyre jobber for at alle skal utnytte sine ressurser og på den måte bidra til fellesskapet.

Klima- og miljøutfordringene krever internasjonal, nasjonal og lokal innsats. Høyre forplikter seg til å følge opp de nasjonale klimamålene lokalt ved blant annet å satse på økt kollektivtilbud, tilrettelegging for syklistene og gående, redusert matsvinn og unødig plastbruk, samt økt satsning på klimasmart landbruk og lokalmat. Miljø- og klimautfordringer gjør at vi vil legge til rette for at hver enkelt av oss kan redusere miljøbelastningen.

Høyre vil jobbe for at innbyggerne i Kristiansand får forutsigbare rammer herunder trygge oppvekstvilkår, et tilfredsstillende og godt utbygd helsetilbud og frihet til selv å kunne velge hva slags tilbud som passer best for en selv og sine nærmeste. Kristiansand skal være en by hvor vi føler trygghet for egen velferd og hvor vi kan leve godt gjennom hele livet. Tilbudet til dem som trenger hjelp og støtte skal være av høy kvalitet. Høyre mener at selvstendighet og verdighet blir til gjennom å bidra og å delta i samfunnet. Byens velferdstilbud skal hjelpe flest mulig til aktivisering, utdanning og arbeid.

Høyre vil at Kristiansand skal være åpen og inkluderende over for mennesker med ulike etnisitet, religion, funksjonsevne og seksuell legning. Høyre vil legge til rette for likestilling mellom kjønnene, og mellom grupper av mennesker som i dag har utfordringer knyttet til å bli fullt ut integrert og akseptert i vårt samfunn. Vi må ta i bruk de ressurser som ligger i hvert enkelt menneske og legge til rette for mangfold, noe som igjen betyr at vi skaper et varmt og enda mer inkluderende samfunn.

Kristiansand Høyre vil satse på en kunnskapsrik oppvekst for våre barn og unge. Vi må forberede våre barn og unge på fremtidens utfordringer, både i arbeids- og samfunnsnivå. Kristiansand skal også gi den stadig voksende gruppen eldre en god alderdom. Økt

levealder kombinert med befolkningsøkning gjør at flere seniorer trenger bistand, omsorg og helsefremmende tiltak. I tillegg vokser gruppen yngre med behov for hjelp, særlig innen rus og psykiatri.

Vi må støtte opp om næringslivet og de allerede etablerte bedriftene, og samtidig legge til rette for gründere som vil skape morgendagens gode og lønnsomme arbeidsplasser.

Ny teknologi gir nye muligheter for bedre og mer effektive tjenester. Det kreves en innovativ kultur og vilje til å tenke nytt i hele Kristiansand kommune, noe som er særdeles viktig nå når vi skal iverksette en kommunesammenslåing.

En offensiv og raus kommune

Kristiansand Høyres viktigste grep for å sikre at kommunen skal bli stadig bedre å bo i er:

- å sørge for at kommunens tjeneste- og velferdstilbud har høy kvalitet
- å bidra til valgfrihet og muligheter for alle
- at næringslivet har de beste vilkårene for nyskaping og vekst

Samtidig som Høyre vil styrke de områdene som Kristiansand kommune selv har ansvaret for, vil vi bidra til at byen og landsdelen utvikles videre i et godt samspill med næringslivet, frivillige organisasjoner, fylkeskommunen, statlige etater, universitetet og forskningsmiljøene, kulturinstitusjonene, Cultiva, Sørlandets kompetansefond og andre sentrale aktører. Gjennom å skape brede partnerskap kan ambisiøse mål for byen og landsdelen bli virkeliggjort.

Kristiansand har som den største kommunen på Sørlandet et særlig ansvar for å bidra til en positiv utvikling i landsdelen. I godt samspill med øvrige kommuner, fylkeskommunene og regional stat vil Høyre at Kristiansand skal bidra til vekst og bærekraftig utvikling i Agder. Et målrettet arbeid for å sikre at Sørlandet har en synlig plass også i nasjonal politikk er en del av dette.

GRØNT SKIFTE – BLÅ KLIMAPOLITIKK

Kristiansand skal være en av Norges mest klimavennlige storbyer. Det skal være enkelt for oss alle å foreta gode miljøvalg i hverdagen. Vi skal sammen skape en dugnadsånd for å lykkes i dette arbeidet.

Klima- og miljøutfordringene krever internasjonal, nasjonal og lokal innsats. Kristiansand støtter de nasjonale klimamålene og reduksjon i klimagassutslippene. Høyre forplikter seg

til å følge opp disse lokalt. For å nå dette målet er det mange tiltak som kan gjennomføres på lokalt nivå, både av kommunen selv, men også av privatpersoner og næringsliv.

Norge har sluttet seg til FNs bærekraftsmål. Høyre vil at Kristiansand skal ta hensyn til disse i utformingen av kommuneplanen.

Kristiansand har unike grønne kvaliteter som vi skal verne om. Vi har store skogsområder og et grønt bysentrum med parker og gangavstand til tur- og rekreasjonsområder. Vi har direkte atkomst for alle innbyggerne til turområder i alle bydeler. Det er god tilgjengelighet til sjøen hvor det er gode muligheter for bading, båtliv og andre fritidsmuligheter.

En moderne kollektivtrafikk og bedre fremkommelighet for sykkel vil gjøre at færre er avhengige av å bruke bilen i fremtiden. Likevel vil bilen være et uunnværlig transportmiddel for mange. Vi må derfor sørge for at vi har nok hensiktsmessige parkeringsmuligheter ved kollektivknutepunktene.

Høyre vil lage langsiktige arealplaner for sentrumsområdene og tillate høyere utnyttelse av arealene også i høyden for å frigjøre arealer til grønne soner på gateplan.

Havnen har gått foran i satsingen på landstrøm og skal fortsette sitt klima- og miljøarbeid. Innen 2025 skal det være mulig med landstrøm for alle skipsanløp. En ny havn på Vige skal ha høy miljøprofil. Havneavgiften må i enda større grad miljødifferensieres.

Persontrafikkveksten skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. Høyre ønsker å legge til rette for hinderfri kollektivtrafikk der dette er mulig. Høyre vil prioritere Gartnerløkka prosjektet som er en viktig del av hinderfri kollektivfremførsel. Inngåelse av byvekstavtale med staten skal prioriteres. Høyre ønsker å stimulere til bruk av sykkel og el-sykkel gjennom utbygging og utbedring av sykkelekspressveier og sykkelparkering.

Prosjektet "Klima smart landbruk" tilrettelegger for lavere utslipp i landbruket. Høyre mener kommunen må følge opp dette. Skogbruk gir miljøgevinst i form av karbonlagring og må inn i en langsiktig satsing og plan.

Høyre vil:

- at kommunen i forbindelse med arealplanleggingen skal se transportløsningene i sammenheng og ta høyde for teknologisk utvikling og fremtidig energibehov
- gjennom god arealplanlegging av industriområdene redusere klimagassutslippene
- prioritere tiltak med størst mulig reduksjon i klimagassutslipp per brukte krone, både på kort og lang sikt
- arbeide for at alle skip som anløper Kristiansand havn benytter lavutslippsteknologi ved kai
- at anløp i havna prises etter miljøtakster
- legge til rette for sykkelparkering og mopedparkering ved alle offentlige virksomheter
- at innen 2025 skal alle nye kommunale bygg i Kristiansand være klimanøytrale
- stille krav til energimerke A i alle nye offentlige leiekontrakter ved innleie av kontor og andre arealer til kommunen

- søke etter nye områder for alternativ energi til havs og på land
- legge til rette og samarbeide med bondeorganisasjonene og Landbruksrådgivning for å styrke rådgivningen til landbruk og skogbruk, med "Klimasmart landbruk" som plattform og økt satsing på lokal mat
- verne om gode drivverdige jordbruksarealer
- stille krav til redusert matsvinn i kommunale tjenester som sykehjem og skoler, i tråd med målet om å redusere matsvinn med 50 prosent innen 2030
- redusere unødvendig plastbruk i fiske, landbruk og industri
- jobbe for gode innsamlingsordninger for plast og annet avfall
- styrke innsatsen mot plastforurensing og stimulere til opprydding av plastavfall i sjøen og sjønære områder
- sørge for lettere tilgang til avfallsstasjoner langs skjærgården for å redusere mengden plastikk og annet avfall i eller ved sjøen
- at Kristiansand skal være en aktiv pådriver i arbeidet med å finne erstatninger for granulater i dagens kunstgressbaner
- inngå byvekstavtale med staten for å sikre finansiering av en helhetlig transportutvikling med bedre forhold for buss, sykkel, gange og køfrie veier og slik bidra til å nå nullvekstmålet i personbiltrafikken
- være pådriver til holdningskampanjer som "Gå/sykle til skole aksjon" o.l
- være pådriver for førerløse shuttle-busser inn mot kollektivaksene
- utrede el-ferje-tilbud mellom bydelene og Kvadraturen
- påvirke AKT til å ha et godt kollektivtilbud til Mjåvann og Lohnelier industriområder når ny vei blir åpnet
- stille stadig strengere miljøkrav til cruiseskip

Vi bruker hele kommunen

Attraktive lokalmiljøer

Kristiansand skal mestre overgangen til ny storkommune og skape et godt lokalmiljø for alle.

Kristiansand Høyre ønsker å utvikle attraktive bomiljøer i alle bydelene, slik at Kristiansand blir et førstevalg å bo og arbeide i for folk i regionen.

Arbeidet med å lage planer for Tangvall, Nodeland og Kilen, slik at de kan videreutvikles til gode levende bydelssentrum, må starte så fort den nye kommunen er etablert.

Nærheten til kommunen og de stedsavhengige tjenestene er en av grunnpilarene i den nye kommunen og må ligge til grunn og innarbeides i alle planer. Vi skal ta vare på hele kommunens særpreg, samtidig som vi tenker nytt og innovativt. Kvadraturen er og skal være kommunens naturlige sentrum.

For at flere skal ha et alternativ til bilen på vei til og fra jobb, skal Kristiansand fortsette å være en pådriver for et godt kollektivtilbud til og fra de ulike bydelene, samt legge til rette for syklistene.

Bydelssentrene skal opprettholde et servicesenter for kommunens tjenester til innbyggerne. Kommunen skal utvikle og tilpasse viktige tjenester innen helse, omsorg, herunder institusjonstjenester, utdanning, kultur, idrett- og fritidsaktiviteter, bibliotek, NAV og andre stedsnære tjenester. Bydelssentrene må utvikles i samarbeid med næringslivet, innbyggerne, frivillige organisasjoner og politikerne.

Høyre vil:

- utvikle et kultursenter i Rona med bibliotek og andre publikumsrettede tilbud
- videreutvikle Vågsbygd senter som et senter for kommunale tjenester, handel og frivillig aktivitet
- opprettholde kveldsåpent legevakt i Søgne og Songdalen etter dagens modell
- sette i gang et pilotprosjekt med åpne møtesteder i bydelene på tvers av alder og aktiviteter
- at bydelssentrene skal være en dør inn i kommunen og inneholde viktige tjenester for lokalmiljøet
- at bydelssentrene skal være kollektivknutepunkter med god frekvens og ha god kapasitet på innfartsparkering
- sikre områder til grønt arealer og tilkomst til disse i alle bydeler

Raskere frem og trygt hjem

Infrastruktur er avgjørende for utvikling og vekst. God kvalitet og nok kapasitet er viktig for innbyggerne og næringsliv, og avgjørende for Kristiansand skal vokse videre. Vi ønsker å tilrettelegge for at de som må bruke bil i hverdagen kan komme kjapt, trygt og effektivt frem. God infrastruktur og fremkommelighet i trafikken er viktig for næringslivet.

Kristiansand Høyre ønsker å inngå en byvekstavtale med staten. Vi ønsker å forplikte kommunen til nullvekstmål i biltrafikken, slik at det utløses finansiering til store investeringer i miljøvennlige reisemåter. God infrastruktur vil lette hverdagen for mange pendlere som velger miljøvennlige reisealternativer og føre til høyere kollektiv- og sykkelandel. Høyre vil ha en gjennomgang av prosjektene i en fremtidig byvekstavtale slik at den inneholder prosjekter som har effektiv og nøktern standard.

Kristiansand er allerede en av Norges beste sykkelbyer. Vi vil arbeide aktivt gjennom tilrettelegging og holdningskampanjer for å få flere til å velge miljøvennlig. Høyre har som mål å være Norges beste sykkelby de neste fire årene. Utbygging og tilrettelegging for sykkelspressveier og andre tiltak skal prioriteres.

Bilen vil også i fremtiden være et uunnværlig transportmiddel for mange. Høyre mener at god tilknytning til kollektivknutepunkter med nok park & ride parkeringsplasser er en god løsning mange steder i kommunen.

Høyre vil jobbe for å få på plass Gartnerløkka som et viktig trafikkknutepunkt så raskt som mulig.

Kristiansand Lufthavn Kjevik er en viktig forbindelse med omverden. Høyre vil være en pådriver i arbeidet med å utvikle lufthavnen. Å få en god adkomstvei til Kjevik, godt kollektivtilbud og videreutvikling av flyplasstilbudet og næringslivet rundt er viktig for Kristiansandsregionen.

Høyre vil at Kristiansand Havn skal inngå et regionalt samarbeid for å styrke havnen posisjon som et transportknutepunkt for hele regionen.

Høyre vil arbeide aktivt for statlige bevilgninger til sikring av et godt jernbanetilbud for både passasjerer og godstrafikken.

Høyre er opptatt av trygge skoleveier. Derfor vil vi fortsette utbygging og utbedring av skoleveier over hele kommunen.

Fremtidsrettet byutvikling

Kristiansand er en by i utvikling og vekst, og det må tilrettelegges slik at det er tilstrekkelige arealer for bolig- og næringsutbygging. Høyre vil være pådriver i arbeidet med en ny kommuneplan som skal inneholde både en samfunnsdel og en arealdel.

Den nye kommuneplanens arealdel skal være tydelig på sentrumsfunksjoner, næringsområder, handelsområder, boligområder, rekreasjonsområder og kollektivtrafikkakser. Planene skal være gode og forutsigbare for utbyggere og legge til rette for vekst.

Det må i kommuneplanen sikres tilstrekkelig areal for boligbebyggelse som gir valgmulighet for innbyggerne i alle livets faser.

Levende sentrum og møtesteder i lokalmiljøene krever flere boliger, åpne møteplasser, gode kulturtilbud og variert handel.

Høyre har som mål at 15 000 innbyggere skal kunne leve og bo i Kvadraturen. For å nå dette målet ønsker vi å omarbeide Kvadraturplanen slik at arealene kan utnyttes mer effektivt blant annet i forhold til høyden. Murbyplanen må revideres og tilpasses nye tekniske krav. Det skal legges til rette for utbygging av boligtyper som bidrar til en variert befolkningsstruktur.

Høyre ønsker å fortette nær og langs kollektivakser. Dette må som hovedregel skje etter reguleringsplan. Her skal det tillates høye volumer, og stor utnyttelse.

Høyre ønsker at det satses i og rundt kommunedelsentrene.

Høyre vil:

- utvikle en overordnet sammenhengende sentrumsplan for Tangvall og Linnegrøvan med en høyhusplan for Tangvall, samt utvikle en sentrumsplan for Nodeland og Kilen
- igangsette arbeidet med å lage en plan for byutvikling av Lagmannsholmen
- at det skal utarbeides helhetlig plan for offensiv utvikling av industriområdene i kommunen. Planene skal legge til rette for at det er mulig å gi svært raske svar på byggesøknadene i de aktuelle områdene etter Songdalen-modellen
- at Sørlandsparken og Kvadraturen fortsatt skal være handelstyngdepunkt i regionen
- revidere og fornye Murbyplanen.
- det skal tilrettelegges for at barnefamilier kan bo i Kvadraturen
- fortette nær og langs kollektivaksen som vil strekke seg fra Søgne til Sørlandsparken. Her skal det tillates høye volumer, og stor utnyttelse
- utarbeide en strategiplan for ivaretagelse av dyrket mark
- at alle ubebygde øyer, holmer og skjær skal bevares ubebygde.
- legge til rette for møteplasser for innbyggerne i skog, ved vann og sjøen
- at det skal være mulig med fortetting/utskilling av tomter i eksisterende spredtbebygde områder
- at godkjente boligtomter i LNF-områder skal ha samme status og rettsvirkning i forhold til Plan- og bygningsloven som tomter i regulerte områder

- at det skal være god tilgang på småbåtplasser i hele kommunen. Private småbåthavner i Søgne skal fortsatt leie grunn av kommunen dersom det er ønskelig

En innbyggerorientert kommune

Kommunen er til for innbyggerne. Kommunen skal arbeide effektivt og bruke ressursene til å yte gode tjenester til innbyggerne. Høyre vil sørge for at kommunens drift alltid står i forhold til de økonomiske rammene, slik at kommunen har en sunn og ansvarlig økonomi. Kommunens drift skal være så kostnadseffektiv som mulig, slik at innbyggernes skattepenger går til gode tjenester. Kristiansand skal være en digital kommune som kommuniserer med innbyggerne på en lett og forståelig måte. Høyre vil ha fokus på å effektivisere driften og utførelsen av kjerneoppgavene. Høyre vil at kommunen skal være en kompetent bestiller og kjøpe tjenester fra eksterne aktører der det er mer effektivt enn å produsere tjenestene selv.

Digitalisering er vårt viktigste verktøy for å effektivisere og avbyråkratisere kommunen. Høyre vil at Kristiansand skal være ledende på digitalisering. Vi vil legge til rette for at all kommunikasjon mellom kommunen, bedriftene og innbyggerne kan skje digitalt, og at Kristiansand skal kunne ta en nasjonal posisjon som tes- og utviklerkommune for digitale løsninger.

Høyre vil:

- kontinuerlig vurdere alle kommunens tjenester slik at kommunen har en effektiv organisasjon. Kommunen skal konsentrere seg om kjerneoppgaver og oppgaver der kommunen ikke bedre kan kjøpe tjenestene fra eksterne leverandører
- at kommunale avgifter og gebyrer skal gjenspeile en effektiv og nøktern drift
- opprettholde og sørge for at kommunen til enhver tid har forsvarlige økonomiske handlingsregler
- at nivået på innkjøp av tjenester hos private håndverkere i den nye kommunen er likt eller større enn det som er tilfelle i dag for Kristiansand, Søgne og Songdalen til sammen og ha som mål er at dette skal økes gjennom perioden
- at kommunen skal selge ut ikke-strategisk eiendomsmasse
- trappe ned, og på lengre sikt avskaffe den samlede eiendomsskatten i den nye kommunen
- bruke konkurranseutsetting og offentlig/privat samarbeid (OPS) der dette er hensiktsmessig
- begrense bruken av ekspropriasjon. Det er kun akseptabelt når viktige samfunnsinteresser skal løses. Et rettferdig oppgjør i slike saker er viktig for å sikre den enkelte innbyggers samfunnsrett

Frivilligheten

Frivillighet, kultur og fritidstilbud skaper mening i hverdagen, møteplasser mellom mennesker og tilhørighet til lokalsamfunnet. Det å delta i frivillig aktivitet har store folkehelsegevinster for alle, fysisk så vel som psykisk.

Høyre vil at det skal være enkelt å drive frivillig arbeid i vår kommune. Frivilligheten er en bærebjelke i lokalsamfunnet og er med på å skape robuste fellesskap. Frivillige organisasjoners engasjement og aktiviteter styrker kommunen og gir oss et mangfold av løsninger som kommunen ikke kan skape alene. Vi trenger frivilligheten fordi den tilfører en annerledes og ekstra kvalitet som springer ut fra folks frie vilje og lyst til å engasjere seg i samfunnet. Vi må legge til rette for sosiale entreprenører og deres arbeid for å utvikle nyskapende og varige løsninger på samfunnsutfordringer.

Høyre ønsker at Kristiansand skal være en foregangskommune på å legge til rett for bruk av frivillighet i de forskjellige sektorene i kommunen.

Høyre vil:

- at det skal være «en dør» inn i kommunen for frivillige organisasjoner og ha frivillighetskoordinatorer som gjør det enklere for frivillige å komme i kontakt med rett kontaktpunkt i kommunen
- sikre forutsigbarhet i tilskuddsordningene for frivillige organisasjoner
- legge til rette for at kommunale virksomheter kan benytte og inngå partnerskap med frivillige organisasjoner og sosiale entreprenører
- lage en helhetlig plan for kommunens samarbeid med frivilligheten
- sikre at NAV og helsetjenestene informerer om frivillige tilbud til personer som har behov for å bli inkludert i sosiale aktiviteter
- støtte opp om frivillighetssentralenes arbeid
- at frivillighetens bruk av skoler, barnehager, idrettsanlegg og andre kommunale bygg skal være gratis
- at det blir laget en plan for bruken av Birkeli med tanke på om hele eller deler kan utvikles til et aktivitetssenter for frivilligheten

Idrett og friluftsliv – den aktive kommunen

Idrett og friluftsliv er viktige grunnpilarer i det norske samfunnet. Det er porten for mange barn og unge til langvarige vennskap og aktivitet.

Kristiansand er en av Norges beste byer å drive idrett i. Vi har gjennomgående høy dekning på flerbruksanlegg, stort utbygd turstinnett, og et godt tilbud til mindre idretter. Dette er viktig. Høyre vil forsterke og legge til rette for at denne utviklingen skal fortsette.

Det skal være givende å drive med idrett og frivillighet. Derfor skal det være lett å komme i kontakt med kommunen. Klubbene og brukerne skal ikke oppleve at byråkratiet er tungvint eller vanskelig. Idretten skal forholde seg til så få kontaktpunkter som mulig, for å lette hverdagen

Noe av det viktigste med idretten er at den inkluderer og er et møtested på tvers. For mange er det utfordrende å betale kontingenter for deltagelse i idretten. Høyre vil derfor tilrettelegge for at så mange som mulig skal kunne delta i organisert aktivitet.

Høyre vil:

- at kommunen skal lage en plan for å utvikle Gimle til et kompetansesenter for idrett og folkehelse i samarbeid med UiA, Olympiatoppen Sør, Studentsamskipnaden i Agder, Idrettsrådet m.fl. Rehabiliteringen av Gimlehallen utsettes til slik plan er laget
- legge til rette for at friidretten har anlegg som sikrer rekruttering og utvikling
- at velforeninger skal kunne kjøpe tomme grendehus til en akseptabel pris mot at disse tilfaller kommunen dersom de ikke lenger er i bruk
- utrede behovet for flerbrukshaller i kommunen. Nye ungdomsskoler skal normalt bygges med flerbrukshall
- utrede lokalisering av ny svømmehall vest i kommunen.
- tilrettelegge for digitale aktiviteter som geocoaching og e-sport.
- at det skal lages ny lysløype fra Bergstøl til Strai i samarbeid med Midt-Agder Friluftsråd, når den planlagte lysløypa fra Tunballen til Bergstøl er ferdig
- utrede behov for renovering og rehabilitering av eksisterende idrettsanlegg i kommunen.

Kulturopplevelser for alle

Kristiansand er regionens viktigste kultursentrum. I byen vår skal vi kunne oppleve kultur og idrett av både lokalt og nasjonalt format. Den kulturelle grunnmuren sikres gjennom et bredt og mangfoldig uttrykk og retninger som utgjør fundamentet i kommunens levende kulturliv. Alle skal ha mulighet til å kunne delta. Kultur er et bærende virkemiddel i mestring, integrering, inkludering og fellesskap.

Etableringen av Kilden, nå bygging av nytt kulturskolebygg og Kunstsilo, og opprettelsen av kompetansesentrene for scenekunst, film, rytmisk musikk, billedkunst og litteratur gjør at man kan realisere utveksling av kompetanse og kunnskaper på tvers av kulturformer i samarbeid med UiA og andre kompetansemiljøer. Dette gir regionen en unik mulighet til å utvikle kultur som uttrykk og kulturnæringer.

For Høyre er det også svært viktig å støtte opp om det arbeidet som utføres av ildsjeler og det mangfoldet av frivillige organisasjoner som et aktivt kulturliv er helt avhengig av.

I Songdalen og Søgne er det et stort og variert tilbud av kulturaktiviteter til barn, unge og voksne. Aktivitetene foregår på skolene, i grendehus og på kultursentrene Porsmyr bygdetun i Songdalen og på Søgne gamle prestegård. Høyre ønsker at kulturaktiviteter i bydelene videreføres og videreutvikles.

Kultur er også næring. Høyre ønsker å legge til rette for at deler av kulturlivet skal kunne stå på egne bein, og være en ressurs for samfunnet i form av verdiskapning. Høyre ønsker å legge til rette for at det profesjonelle kulturlivet i byen styrkes. Her spiller kompetansesentrene en viktig rolle. Kristiansand Høyre ønsker å satse videre på

kulturbyen Kristiansand. Vi ønsker å fullføre utbyggingen av kulturskolen på Odderøya, Kunstsiloen, samt museet i Nodeviga.

Kristiansand vil i perioden satse videre på kulturbyen og de gode satsinger som er gjort de senere år, med Kunstsiloen, kulturskolen på Odderøya, samt det kommende formidlingsbygget til Vest-Agder Museet. I kommende periode vil Høyre ha fokus på kulturprosjekter i bydelene. Nye kultur- eller museumsprosjekter vil bli vurdert konkret ut i fra art, finansiering, og andre faktorer av betydning for realiseringen.

Et rikt kulturtilbud gir både befolkningen og besøkende mangfold, opplevelse, trivsel, utvikling og glede. Høyre har igjennom en årrekke arbeidet for store løft innen kultursektoren. Kilden, Aquarama, Kunstsiloen, ny kulturskole og Idda Arena er alle synlige bevis på dette.

Odderøya er og kommer til å bli et sterkt senter for kultur og opplevelser. Dette ønsker vi å forsterke med fokus på kultur for alle, men spesielt for barn og unge.

Mange opplever kultur som noe fremmed. Noe av det viktigste vi derfor kan gjøre er å tilrettelegge for at flere tar del i kommunens store tilbud av kulturopplevelser og aktivitetsmuligheter.

Høyre vil:

- lage en plan for å utvikle de bebygde delene av Odderøya til opplevelsesaktiviteter for barn og unge
- støtte og legge til rette for videreføring og videreutvikling av aktiviteter på Porsmyr bygdetun og på Søgne gamle prestegård.
- støtte aktiviteten til Stiftelsen Arkivet, freds- og menneskerettighetssenter
- utrede opprettelsen av et forsvarsmuseum bestående av Møvig fort, bunkersgangene på Odderøya, fortet i Ny Hellesund, Hestmanden og Arkivet
- sikre god utvikling av bibliotekene, både i Kvadraturen og i bydelene
- stille krav til økt samarbeid mellom ulike deler av kulturlivet
- legge til rette for talentutvikling, herunder videreføre samarbeidet med UiA for å sikre at unge talenter blir i stand til å ha kunsten som et levebrød
- styrke samarbeidet med UiA slik at universitetets og kommunens satsinger innen kultur styrker hverandre i enda større grad

Universitetsbyen Kristiansand

Høyre ønsker at Kristiansand skal befeste sin posisjon som en av Norges viktigste universitetsbyer. Universitetet er en drivkraft i landsdelen. Høyre ønsker at Kristiansand kommune aktivt skal støtte utviklingen av universitetet, blant annet gjennom påvirkning av nasjonale myndigheter og ved å tilrettelegge for god kontakt mellom universitetet og arbeidslivet i regionen. Kristiansand skal være en attraktiv by å studere i.

Gjennom å tilby god kollektivtrafikk, et rikt kulturtilbud, og et godt og moderne tjenestetilbud skal det være attraktivt å studere i Kristiansand. Vi ønsker også at det faller

naturlig å bosette seg i byen etter endte studier, og vil jobbe for et tett samarbeid mellom universitet og kommunen.

Høyre vil:

- støtte universitets utvikling ved blant annet å påvirke nasjonal politikk slik at rammebetingelsene for Universitetet i Agder blir best mulig
- bidra til tett og god kontakt med universitetet og arbeidslivet i regionen og utvikle innovasjons- og kunnskapsklynger der samspill mellom akademia og næringsliv gir nytenking og nyskaping
- bidra til at det bygges flere studentboliger sammen med SIA og andre aktører, fortrinnsvis nær kollektivknutepunkter
- legge til rette for en tilpasset utvikling av aksene mellom Kvadraturen og Campus
- sikre gode kontaktpunkter mellom kommune og universitet

Kirker, tros- og livssynssamfunn

Høyre støtter opp om religiøs mangfold og legger til grunn at alle tros- og livssynssamfunn skal respekteres og likebehandles. Det er et viktig prinsipp for Høyre at tro er et personlig anliggende. Staten og kommunen må legge til rette for at alle tros- og livssynssamfunn kan drive sin virksomhet. Tro og livssyn er en grunnleggende menneskerettighet og en forutsetning for et fritt samfunn.

- Høyre anerkjenner det store frivillige engasjementet ulike tros- og livssamfunn mobiliserer, og ønsker spesielt å støtte opp om aktiviteter rettet mot barn, unge, eldre og grupper med særskilte utfordringer.

Næringslivets rolle – skape flere jobber

Kristiansand er det regionale tyngdepunktet mellom Oslo og Stavanger. Høyre ønsker å forsterke næringssetning og etableringer i kommunen. Det viktigste målet for Høyres økonomiske politikk er å ivareta og skape flere lønnsomme jobber i privat sektor for å sikre vår felles velferd. Vår samlede arbeidsinnsats er grunnlaget for både privat og offentlig velferd. Å ha en jobb sikrer inntekt og velferd for den enkelte, familiene og samfunnet. Å skape flere nye jobber er derfor det viktigste mål for den økonomiske lokalpolitikken.

Høyre vil gjennom lokale tiltak påvirke at man begrenser veksten i offentlige utgifter og utøve en politikk som stimulerer til investering, privat innsats og privat eierskap.

Høyre vil legge til rette for at Kristiansand skal tilrettelegges for et variert næringsliv som gir regionen flere ben å stå på og flere arbeidsplasser. Vi vil bidra til at det føre en industri- og næringspolitikk som utnytter regionens naturgitte forutsetninger og sterke teknologi- og kompetansemiljøer, både innenfor etablerte og nye satsingsområder.

Politikken skal bidra til innovasjon, større verdiskaping og nye, lønnsomme arbeidsplasser.

Vi sier ja til vekst. Vi trenger vekst for å utvikle Kristiansand til en enda bedre og mer dynamisk kommune. Veksten er selve fundamentet som former samfunnet, skaper arbeidsplasser og bidrar med skatteinntekter til kommunen, som igjen gir velferd til innbyggere i alle aldre og livsfaser.

Når både nye E18 og E39 er ferdig, vil det være svært kort kjøretid mellom Kristiansand og Oslo og Kristiansand og Stavanger. Det betyr mye for næringslivet, og mye for regionen. Vi vil arbeide for å sikre at arbeidet med veibyggingen ikke stopper opp, men fortsetter i neste fireårsperiode.

Attraktive sentra skaper folkeliv og aktivitet i byen. Det innebærer varetransport til butikker, restauranter og kontorer. Håndverktjenester og varetransporten må ha nødvendige parkeringsmuligheter og tilgang til sentrum.

Når Kristiansand vokser er det viktig at antallet arbeidsplasser øker i takt med befolkningsveksten, slik at egedekningen av arbeidsplasser blir opprettholdt. Trygge og faste arbeidsplasser er blant det viktigste for et trygt og godt liv, og en forutsetning for vår velferd.

Høyre ønsker at Kristiansand skal lede an i arbeidet mot arbeidslivskriminalitet og følge arbeidslivets spilleregler. Tydelige krav til leverandører og effektiv oppfølging sikrer seriøse aktører og et trygt arbeidsmarked.

Kristiansand skal opprettholde den viktige satsningen på Business Region Kristiansand som en viktig tilrettelegger for næringslivet. Business Region Kristiansand skal måles på hvordan de bidrar til å skape arbeidsplasser i Kristiansand. Formålet med Business Region Kristiansand er å tilrettelegge for nye arbeidsplasser, sørge for en JA-holdning i kommunen til nyetablering, samt ta vare på og hjelpe og videreutvikle eksisterende bedrifter. Forutsigbarhet og nærhet er viktige forutsetninger for å få til et godt samspill og god kommunikasjon mellom kommunen og næringslivet.

For å sikre den kompetansen som både næringslivet og kommunen trenger må det utdannes både «mastere og mestere» med relevant kompetanse. Samarbeidet mellom næringsliv, utdanningsinstitusjonene og kommunen er avgjørende for å lykkes. Høyre vil være en pådriver i arbeidet med å legge til rette for at det er nok relevante lærlingeplasser både i næringslivet og i kommunen.

Kristiansand og vår region er kjent for å samarbeide godt med offentlig sektor, universitetet og næringslivet. Dette har resultert i suksessfulle klyngesamarbeider som GCE NODE, Eyde-nettverket, Digin og Arena USUS. Vi ønsker at Kristiansand skal arbeide med å legge til rette for flere klynger i regionen.

Et aktivt, dynamisk og lønnsomt næringsliv er avgjørende for å skape økonomisk vekst i kommunen vår. Dette gjør det mulig å bevare og styrke velferdstjeneste i fremtiden. Høyre tar næringslivet på alvor og lytter på deres innspill og behov.

Høyre vil:

- måle hvordan Kristiansand Business Region bidrar til å skape arbeidsplasser
- legge til rette for at Kristiansand og regionen skal ha en vekst i antall arbeidsplasser som over tid tilsvarer en arbeidsplass per to nye innbyggere
- legge til rette for en videreutvikling av havnebyen Kristiansand i samarbeid med havnene i regionen
- fjerne etableringshindre innad i kommunen
- ha en gjennomgang av gebyrsatsene slik at de er i tråd med selvkostprinsippet
- at reguleringsplaner som tar lenger tid enn tre år og dersom dette skyldes kommunens egen saksbehandling reduseres prisen med 10 prosent hvert halvår
- være en JA-kommune som heier på private initiativ
- effektivisere og avbyråkratisere kommunen
- ha null-toleranse til arbeidskriminalitet og sosialdumping
- legge til rette for at håndverksnæringene, varelevering og servicetjenester har god fremkommelighet i sentrale områder
- vurdere å støtte sosiale entreprenører som vil bidra til å skape arbeidsplasser for grupper som har vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet
- ha et tett samarbeid med næringslivets organisasjoner om utviklingen av kommunen

LOKALMAT OG SJØBASERTE NÆRING

Nye Kristiansand er den største fiskerikommunen mellom Rogaland og svenskegrensen. Videreforedling av produkter fra sjøen gir store muligheter for nyetableringer og vekst. Lokale produsenter leverer i dag lokale spesialiteter til butikker og restauranter i "hele" landet. I «Næringsforesight Agder mot 2030» er havbruk pekt ut som et satsingsområde med stort verdiskapingspotensial. Sjø og fiske er også et viktig satsingsområde for den fremtidige utviklingen av opplevelsesindustrien og turistnæringen.

Kristiansand blir etter sammenslåingen en av de viktigste landbrukskommunene på Agder, med et svært variert og innholdsrikt produktspekter. Lokalmat er bra for miljøet og er viktig for turistnæringen. Høyre er opptatt av jordvern og dyrevelferd for fremtidig matproduksjon. Landbruket sikrer arbeidsplasser og tar vare på tradisjoner, identitet, kulturlandskap og særegenhet i kommunen.

Høyre vil:

- utvikle planer for sjøbaserte næringer
- tilrettelegge for økt satsing på lokal mat
- opprettholde gode landbruksarealet på dagens nivå. Hvis dyrkbar mark blir brukt til bebyggelse skal tilsvarende areal opparbeides andre steder

TRYGGE OPPVEKSTSVILKÅR

Kristiansand har gode barnehager, skoler og et godt universitet. Grunnlaget for læring blir lagt i ung alder. Å videreutvikle vårt kunnskapsfunn krever sammenhengende satsing fra barnehage til yrkesutdanning eller universitet.

Høyre vil at kristiansandskolen skal være Norges beste skole med et tilbud der hvert enkelt barn lærer mer, oppfyller sitt faglige potensial og blir et trygt, aktivt og selvstendig menneske. God faglig kunnskap er viktig for den enkelte og sikrer bærekraften i velferdssamfunnet. Høyre har store ambisjoner for den enkelte elev og har som mål og sette alle elevene i stand til å gjennomføre videregående opplæring.

Tidlig innsats begynner allerede i barnehagen og er viktig for å gi barn like muligheter til mestring og bedre læring. Kunnskap og utdanning er en grunnleggende forutsetning for at hver og en av oss skal være i stand til å stå på egne ben og forsørge oss selv. Kristiansandskolen skal løfte alle elever til å kunne realisere sine drømmer og ambisjoner uavhengig av sosial bakgrunn.

Barna bruker store deler av sin tid i barnehagen og i skolen. Både barnehage og spesielt barnetrinnet i grunnskolen har en klar overvekt av kvinnelige ansatte. Barn trenger voksenmodeller av begge kjønn, og det er ønskelig å sikre en jevnere fordeling av kvinner og menn blant ansatte i barnehage og skole.

Høyre mener at kommunen må jobbe systematisk og målrettet for å rekruttere flere menn inn i barnehagen og i skolen.

Trygg oppvekst

Kristiansand skal være en trygg by som det er godt å vokse opp i. Et godt samspill mellom foreldre, familie, kommunen, andre offentlige myndigheter, lokalsamfunnet og frivillige organisasjoner er avgjørende for at barn og ungdom får en god oppvekst. Tidlig innsats og forebygging er avgjørende for å skape mestring og læring, bekjempe sosial ulikhet og utenforskap.

I arbeidet med å sikre barn og unge en god oppvekst og et godt liv, er mange ulike aktører involvert. Helseyskepleier og helsestasjon er viktige for mange, og Kristiansand Høyre ønsker å prioritere tilbudet videre.

Barnevernet skal være der for barn og familier som trenger hjelp og skal møte brukerne med verdighet i sårbare situasjoner. Barn og unge er eksperter på eget liv og det er viktig at disse blir tatt på alvor i saker som angår dem selv. Barna trenger kjærlighet og bli trodd på og det skal prege hvordan barnevernet møter disse. Høyre har hatt fokus på barnevernet og tok i 2018 initiativ til en egen kvalitetsmelding. Kvalitetsmeldingen skal følges opp jevnlig med fokus på innhold og kvalitet, barns trygghet og ansattes kompetanse og arbeidsforhold.

Psykiske utfordringer blant barn og ungdom er voksende. Psykisk sykdom har store kostnader for den enkelte, for pårørende og samfunnet. Lavterskeltilbud innenfor psykisk helse for barn og ungdom forebygger frafall i skolen og reduserer faren for rusmisbruk, angst, depresjon og selvmord. Tidlig innsats sammen med bedre oppfølging er god forebygging.

Høyre vil:

- sikre et aktivt og oppsøkende forebyggende arbeid blant barn og unge

- støtte frivillige organisasjoner som driver forebyggende arbeid blant barn og unge
- sikre at alle barn og unge kan delta i minst en fritidsaktivitet, uavhengig av familiens økonomi
- ha nulltoleranse for bruk og omsetning av narkotika ved alle kommunale ungdomstilbud
- styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom hjem, barnevern, skolehelsetjenesten, skole, barnehage og politi
- støtte «Sommer-jobb prosjektet» for å gi ungdom som trenger det en positiv arbeidserfaring i trygge omgivelser
- tilrettelegge for fritidsaktiviteter for utsatt ungdom i helger og ferier, i samarbeid med frivillige organisasjoner
- øke kvaliteten i barnevernet gjennom satsing på innovasjon, kompetanseheving og dialog med barnevernstjenestens brukere og samarbeidspartnere
- tilby ettervern for barnevernsbarn frem til de er 23 år, hvor man aktivt må takke nei til ettervern etter fylte 19 år
- at barnets beste alltid skal legges til grunn og at Kristiansand har et barnesyn hvor barna blir tatt på alvor og får medvirke og blir informert i saker angående dem
- videreutvikle «Nye mønstre - Trygg oppvekst» som arbeider på tvers av hjelpeapparatet for å gi tett oppfølging og støtte til alle i familien så tidlig som mulig. Utvide antall familiekoordinatorer til utprøving av metode og utvikle satsingen
- utvide lavterskeltilbud og forebyggende tilbud til barn og unge som treffer både gutter og jenter, så som skolehelsetjeneste, helsestasjoner med tverrfaglig tilbud, sosiallærere og mobile team
- øke tilstedeværelsen av helsesykepleietjenesten på barneskolene for å møte utfordringene med psykisk helse og prioritere å rekruttere mannlige helsesykepleiere
- at taushetsplikten ikke skal være til hinder for samarbeid og utveksling av informasjon mellom de ulike etater og instanser for å sikre et helhetlig tilbud, men samtidig ivareta personvernet
- avvikle den kommunale kontantstøtten
- at barnevernet skal ha tett og forpliktende samarbeid med UIAs masterstudie i Barnevern.
- Merke all retusjert reklame på kommunal eiendom med sikte på å redusere kroppspresst blant unge

Barnehagen

Barnehagen er en unik arena for utvikling, sosialisering, inkludering og integrering. Den læringen som skjer i barnehagealderen, danner mye av grunnlaget for at barn senere lykkes i skole og fritid. Derfor er det avgjørende at innsats mot frafall i skolen begynner allerede i barnehagen. Det er viktig at våre barnehager holder høy kvalitet, og at de som jobber i barnehagene har solid kompetanse.

Barnehagen er en del av utdanningsløpet, men den skal ikke være skole. En god barnehage er trygg, gir stort rom for lek og moro, og stimulerer sosiale ferdigheter,

nysgjerrighet og læring. Den frie leken er viktig for små barn. For Høyre er det ingen motsetning mellom lek og læring, snarere ser vi det slik at det ene styrker det andre. Barnehagene er en viktig arena for språkopplæring. Tilbudet med gratis kjernetid skal videreføres for å fange opp de som trenger det mest. Det er viktig å informere foresatte om barnehagens formål, og motivere dem til å søke barnehageplass slik at alle får ta del i viktig sosialisering og språkutvikling før de starter på skolen. En viktig forutsetning for språkopplæringene er at alle ansatte i barnehagen snakker norsk.

Høyre vil:

- sikre at statlige normer for bemanning og kompetanse i barnehagene blir fulgt opp
- styrke tverrfagligheten gjennom å rekruttere personell med annen relevant utdanning
- at alle barn skal kunne norsk før de begynner på skolen, og at barnehagene skal ha klare mål for sitt språkarbeid
- at alle ansatte i barnehagene skal beherske norsk
- styrke prinsippet om læring gjennom lek i barnehagene
- sikre at barn som trenger ekstra oppfølging blir ivaretatt
- etablere kvalitetsindikatorer for oppfølging av barnehagene og at det gjennom ledelsesdialogen fokuseres på kvalitet i barnehagen og kompetanseheving hos de ansatte
- tilby et mest mulig fleksibelt barnehageopptak gjennom året
- sørge for gode og enkel informasjonsflyt ved overganger mellom barnehage/skole og mellom skoler slik at viktig informasjon følger eleven
- fortsette, og stimulere til ytterligere, godt samarbeid mellom UIA og barnehagene
- sikre god kvalitet ved å fortsette å styrke satsingen på kompetanse og faglig påfyll for styrere, barnehagelærere og ansatte i barnehagene gjennom tilbud om videreutdanning
- fortsatt være positiv til private barnehager og påse at private og offentlige barnehager gis like vilkår
- tilby gratis kjernetid gjennom hele barnehageløpet og redusert foreldrebetaling til lavinntektsfamilier for å sikre at flest mulig velger å sende barna i barnehage

Kunnskap i skolen

Høyre vil at skolen i Kristiansand skal være Norges beste skole med et tilbud der hvert enkelt barn lærer mer, oppfylder sitt faglige potensial og blir et trygt, aktivt og selvstendig menneske. God faglig kunnskap er viktig for den enkelte og det sikrer bærekraften i velferdssamfunnet. Høyre har store ambisjoner for den enkelte elev og har som mål at grunnskolen skal sette alle elevene i stand til å gjennomføre videregående opplæring. Foreldre og foresatte er de viktigste medspillere for at barna skal lykkes i skolen. Kristiansand skal være en foregangskommune på et tett skole-hjem samarbeid som forplikter begge parter. Fylkeskommunen er ansvarlig for å hindre dropout i den videregående skolen og Kristiansand skal legge til rette for at ungdommene har forutsetninger til å gjennomføre videregående utdanning. Tidlig innsats er nøkkel til mestring og økt læringsutbytte i skolen. Elevenes ferdigheter i lesing, skriving og regning skal prioriteres gjennom hele skoleløpet. Elever som har behov for ekstra oppfølging skal få nødvendig hjelp så tidlig som mulig. Byråkratiske prosesser skal ikke ligge til hinder for dette.

Elever som trenger større faglige utfordringer skal få dette, slik som vi i dag tilbyr i matematikk på ungdomstrinnet.

Både nasjonalt og lokalt har vi en utfordring med at noen gutter blir hengende etter faglig, noe som på sikt kan føre til frafall i videregående. Høyre ønsker at ulike tiltak og metoder må prøves ut for denne gruppen, for å skape gode mestringsopplevelse.

Høyre mener at målbare læringsresultater er en god indikator på kvaliteten og utvikling i skolen. Disse skal derfor legges til grunn i arbeidet med å utvikle skolen videre.

Skolen skal være et godt sted å være, men også et godt sted å lære. Skolen skal stille krav til at alle respekterer hverandre, lærerne og ordensregler slik at de får et best mulig læringsmiljø.

Høyre vil:

- forsterke det faglige utviklingsarbeidet i skolen basert på et inkluderende læringsmiljø/FLiK (Forskningsbasert Læringsutvikling I Kristiansand)
- satse på tidlig innsats fra 1. til 4.klasse og prioritere at alle elever skal få grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning i løpet av småskoletrinnet
- prøve ut en forsøksordning med et frivillig ellefte skoleår. Dette skal være et tilbud til de som går ut av grunnskolen med for høyt fravær eller manglende vurderingsgrunnlag ulike fag
- at skoleadministrasjonen i samarbeid med FAU utarbeider en «forventningsavtale» mellom foresatte og skole, som tydeliggjør hva som er foresattes ansvar og hva som er skolens ansvar
- for å engasjere og motivere elevene ønsker Høyre at elevene får kjennskap til yrkeslivet på et tidlig tidspunkt ved å bruke rollemodeller fra yrkeslivet
- gi elevene bedre kjennskap til yrkesfagene og styrke rekrutteringen til yrkesfagene
- utrede muligheten for å starte fagutdanningsløpet allerede på ungdomsskolen
- styrke elevenes digitale ferdigheter ved å la alle ungdomsskoler tilby koding og programmering som valgfag
- sikre et størst mulig utvalg av valgfag i ungdomsskolen
- ha nulltoleranse for mobbing. Hvis skolebytte er blir aktuelt for å forhindre pågående mobbing, er det mobberer som skal flyttes og ikke mobbeofferet
- søke staten om å innføre en forsøksordning med kun to karakterer i norsk, muntlig og skriftlig karakter i hovedmål. Sidemåls eksamen gjøres frivillig og egen standpunkt karakter i sidemål fjernes
- at det skal tilbys eksterne skoletilbud i perioder, gjerne med arbeidstrening, for elever som ikke mestrer en normal skolehverdag
- videreutvikle tilbudet med gratis sommerskole til mellom- og ungdomstrinnet. Sommerskolen skal ha et godt faglig innhold, gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner
- stille krav til en sterk forbedring av seksualundervisningen med spesielt fokus på grensesetting, legning og andre aktuelle tema, og at undervisningen skal begynne betydelig tidligere
- sikre at det bygges ny ungdomsskole på Tangvall og at Søgne videregående skole blir realisert på Tangvall, og følge opp gjennomføringen av bygging vedtatte skoler på Vollan, Kringsjø, Wills Minde og Mosby oppvekstsenter

SFO

Kristiansand skal ha en skolefritidsordning med god kvalitet som har fokus på lek, kultur- og fritidsaktiviteter. Samarbeid med idrettslag, kulturskole og frivillige organisasjoner kan bidra til en mer aktivitetsbasert SFO.

Høyre vil:

- at det skal tilbys leksehjelp på SFO med kompetente hjelpere
- at barna skal ha et godt og næringsrikt måltid på SFO. Vi ønsker derfor å utrede mulighetene for at eksterne kan levere sunn og næringsrik mat, noe som vil gi de ansatte på SFO mer tid til barna
- sikre at elever som har spesielle behov også får ivaretatt disse på SFO.

Skoleledelse

Høyre mener at god ledelse er viktig for kvaliteten i skolen. Vi ønsker derfor at det skal være attraktivt for gode skoleledere å jobbe i Kristiansandsskolen.

Høyre vil:

- at alle skoleledere skal gjennomføre rektorskolen eller annen relevant lederutdanning og gis jevnlig etter- og videreutdanning
- opprette et kvalitetssystem for grunnskolen hvor skolens resultater blir gjennomgått og brukt for å utvikle skolen videre
- at Kristiansand skal offentliggjøre og gjøre lett tilgjengelig læringsresultatene på skolenivå gjennom hele skoleløpet og bruke dette aktivt i skoleutviklingsarbeidet
- sikre at det ikke skal være hindringer for nødvendig informasjonsflyt om barna/elevne ved alle overganger, eksempelvis fra barnehage til skole, fra barneskole til ungdomsskole og fra ungdomsskole til videregående skole
- opprette en database slik at skolene i Kristiansand lettvis kan dele pedagogiske dokumenter, opplegg og ideer for god praksis med hverandre
- samarbeide med skoleledere og fagorganisasjoner for å redusere unødvendig byråkrati og dobbeltarbeid i skolen
- legge til rette for gode arbeidsforhold, faglig utvikling og karrieremuligheter slik at Kristiansand kan rekruttere de beste skolelederne
- legge til rette for at avstanden mellom skolene og kommunens ledelse ikke blir for lang og med for mange mellomledd. Kommunens ledelse skal være tett på skolene
- utrede innføring av ansettelse av rektorer på åremål

Læreren

Den viktigste enkeltfaktoren, bortsett fra de foresatte, for barnas læring i skolen er læreren. Høyre ønsker at skolene i Kristiansand skal ha kompetente lærere som holder høyt faglig nivå. Vi ønsker også å legge til rette for at lærerne i størst mulig grad skal kunne bruke sin arbeidstid til det de er best på, altså undervisningsrelatert arbeid.

Høyre vil:

- fortsatt satse på videreutdanning av lærere i tråd med regjeringens lærerløft

- at alle lærere i Kristiansand skal ha fordypning i fagene de underviser i og minimere bruk av ufaglært arbeidskraft som vikarer i skolen
- ha flere yrkesgrupper inn i skolen for å avlaste lærerne med oppgaver som ikke er undervisningsrelatert
- sikre at lærerne har nødvendig kompetanse og mulighet til å bruke IKT i undervisningen, og at lærerne også har muligheter til enkelt å kontrollere elevenes bruk av dette

TRYGG OMSORG, RASKERE BEHANDLING

Kristiansand skal være en by hvor vi føler trygghet for egen velferd, og hvor vi kan leve godt gjennom hele livet. Innbyggerne skal få hjelp når de trenger det.

Trygghet, kvalitet og et sikkerhetsnett som tar vare på den enkelte når livet er utfordrende skal kjennetegne kommunens tjenestetilbud.

Respekten for enkeltindividet skal være bærebjelken i kommunens tjenester til innbyggerne. Tjenestene skal ha god kvalitet og være forankret i forskning og innovasjon for å sikre tilstrekkelig god faglig støtte og hjelp.

Skal Kristiansand være i stand til å løse utfordringene i fremtiden, må vi sikre oss riktig kompetanse og nok helsepersonell. Kommunen skal være en attraktiv arbeidsplass og tilby interessante stillinger og arbeidsoppgaver som tiltrekker seg kompetente fagfolk. Kristiansand kommunen skal ha en kultur for å jobbe heltid. Det styrker kvaliteten i tjenestene og sikrer ansatte en lønn å leve av.

Vi vil forsterke samarbeidet med NAV og byens næringsliv for å få folk i jobb. NAV skal ha et individfokus og være praktisk arbeidsrettet med fokus på å gi den enkelte arbeidssøker konkret arbeidserfaring.

Friske og aktive seniorer

Å bli eldre er ikke ensbetydende med å bli pleietrengende. Kristiansand Høyre vil føre en bevisst forebyggende seniorpolitikk for friske eldre. Vi vil legge til rette for forebyggende tiltak innen både fysisk og mental helse. Kristiansand skal ha et mangfold av offentlige velferdstilbud slik at personer i alle aldersgrupper med ulike tjenestebehov kan leve aktive liv.

Trivsel er et godt tegn på god mental helse. Sosial deltagelse og mestring i hverdagen skaper personlig trivsel. For mange seniorer er ensomhet en stor utfordring. Seniorsentrene er sentrale i kommunens arbeid for å øke livskvaliteten for eldre mennesker.

Høyre vil:

- legge til rette for frivillighet ved at seniorer kan hjelpe seniorer.

- utvikle seniorsentrene til å være sosiale og aktiviserende møtesteder
- bevisstgjøre betydningen av fysisk aktivitet og stimulere til deltagelse i tilrettelagte aktivitets- og treningsopplegg sammen med fastlegene, seniorsentrene, friluftsråd, frivillige organisasjoner og treningsentre.
- samarbeide med frivillige organisasjoner for å skape aktivitetstilbud i eldreomsorgen som ikke bare gjelder omsorgsoppgaver

Mennesker med omsorgsbehov

Kristiansand Høyre skal ha en eldreomsorg som er forutsigbar og trygg, og gir medbestemmelse og verdighet til den enkelte. Vår omsorg skal vise Høyres sentrale verdier; kvalitet, respekt, trygghet og verdighet.

Mange eldre har sammensatte og komplekse behov. Det er en utfordring at tjenestetilbudet er for oppdelt og at det er for mange ufaglærte i helse- og omsorgstjenesten. Vi trenger dyktige ansatte som kan gi god helsehjelp og omsorg. Høyre ønsker å sikre et godt etter- og videreutdanningstilbud for de som jobber i tjenesten og sikre god rekruttering og stabil bemanning. Det må stilles krav til lederskap og flere ansatte må få muligheten til å gjennomføre lederutdanning.

Eldreomsorgen skal være tilpasset den enkeltes ønsker og behov. Ved bruk av hjemmebaserte tjenester og ny velferdsteknologi skal Kristiansand utvikle tilbud som morgendagens pleietrengende og eldre kommer til å etterspørre. For å ivareta den enkeltes verdighet og selvstendighet er målet at flest mulig skal kunne bo i egen bolig så lenge som mulig.

Valgfrihet for brukerne av tjenestene er et viktig steg på veien mot en mer verdig eldreomsorg. I likhet med andre faser i livet skal også overgangen til å bli eldre innebære mulighet til å fatte selvstendige beslutninger ved valg av velferdstjenester. Konkurransen om hvem som kan levere best tjenester til de eldre, på vegne av kommunen, er et av virkemidlene for en bedre eldreomsorg.

Vi må sørge for et variert tilbud av boformer og bofelleskap. Vi må samtidig sørge for at vi har et tilstrekkelig tilbud av sykehjems plasser. Høyre mener at et godt samarbeid mellom kommunens tjenester og frivillige kan sikre mangfold i tjenestene.

Høyre vil:

- ta i bruk ny velferdsteknologi slik at eldre kan mestre egen hverdag og egne helseutfordringer. Trygghetspakker både i hjem, sykehjem og omsorgsboliger er aktuelle tilbud
- ha en faglig god legevaktstjeneste tilpasset innbyggernes behov

- styrke samarbeidet mellom hjemmebaserte tjenester og pårørende slik at pasienter med moderat demens kan bo hjemme så lenge som det er tilrådelig
- styrke og stimulere til økt frivillighet både på omsorgssentre og i hjemmene
- støtte og avlaste pårørende gjennom fleksible avlastningstilbud, pårørendeskole og samtaletilbud
- i samarbeid med frivilligheten starte «avlastningspensjonat», et fleksibelt avlastningstilbud for hjemmeboende, slik at pårørende til hjelpetrequende eldre som bor hjemme
- at rehabiliteringstilbudet skal være en integrert og naturlig del av behandlingen både i kommunehelsetjenesten og i sykehusene
- øke pasientens og pårørendes innflytelse over kvaliteten og utviklingen av helsetjenestene
- fortsette arbeidet med mat- og måltidsglede, gjennom riktig kosthold, til alle som har tilbud om opphold på kommunens institusjoner
- etablere prosjekter som «Spisevenn» i Bergen kommune og legge til rette for sosiale restaurantbesøk slik at hjemmeboende kan spise måltidene sammen med andre i lokalmiljøet, som i Søgne
- Kristiansand skal ha en heltidskultur og arbeide for å redusere andelen deltidsstillinger og sikre at de eldre får færre mennesker å forholde seg til og for å møte de oppgaver kommunen har innen omsorgssektoren
- utrede muligheten for å etablere et utvidet og forsterket tilbud til unge og voksne med psykisk og fysisk funksjonshemming, gjerne et OPS-prosjekt etter modell av Reinaerde i Nederland

Valgfrihet i omsorgen

Høyre ønske større valgfrihet i tjenestene til våre innbyggere. Vi sier ja til alle gode krefter som vil være med på å skape et bedre og mangfoldig tilbud. De private aktørene er et viktig supplement til kommunens egne tjenester og de gir økte muligheter for brukeren til å bestemme over eget liv. Åpenhet om kvaliteten til både det offentlige og de private leverandørene må sikres.

Høyre ønsker sosiale entreprenører, ideelle aktører og private firmaer som leverer gode velferdsløsninger velkommen og mener at disse representerer innovasjon og nytenking som trengs når vi skal møte fremtidens utfordringer.

Høyre vil:

- måle kvaliteten i hjemmetjenestene både hos kommunen, private leverandører og i sykehjemmene. Måling og åpenhet om kvalitet er avgjørende for gode tjenester
- innføre valgfrihet i hjemmesykepleien og i Brukerstyrt Personlig assistent ordningen

- sørge for gode rammevilkår for de frivillige og ideelle aktørene

Psykisk helse

En god psykisk helse er viktig for å ha god livskvalitet. Innsatsen må settes inn tidligst mulig for dem som sliter med sin psykiske helse. Gode lavterskeltilbud kan ofte være en god løsning når den kommer tidlig nok. Nye løsninger må vurderes og det må være en stor grad av fleksibilitet for å nå de det gjelder. Ensomhet kan forebygges gjennom lavterskeltilbud og målrettet innsats.

Skal vi lykkes i arbeidet med å styrke det helhetlige behandlingstilbudet til pasienter med psykisk helse- og rusmiddelproblemer, er kommunenes tjenester og kompetanse helt avgjørende.

Ofte er en kombinasjon av arbeid med tilrettelegging og behandling den beste medisinen for mange. Høyre vil ha et arbeidsliv som også er tilrettelagt for de som i perioder eller permanent ikke kan stå i en full stilling i arbeidslivet. Våre vekst- og attføringsbedrifter spiller en viktig rolle i å tilby tilrettelagte stillinger til de som har behov for det.

Vi vil sørge for kompetanse og tjenester som følger pakkeforløp i psykisk helse og rus. Pakkeforløpene skal sikre samhandling mellom bruker, eventuelt pårørende, fastlege, spesialisthelsetjenesten, kommunale helse- og omsorgstjenester og andre relevante aktører.

Barn og ungdom

Kristiansand skal ha et godt lavterskeltilbud til barn og ungdom gjennom helsestasjons- og skolehelsetjenesten. For å motvirke utfordringene barn og unge opplever knyttet til psykisk helse, skal det jobbes kontinuerlig med forebygging.

Høyre vil:

- styrke satsningen på flere helsesykepleiere og andre yrkesgrupper i skolen, og på helsestasjonene
- styrke lavterskeltilbudet, helsestasjon for ungdom
- sikre et mangfold i tilbudene og fortsette samarbeidet med ideelle organisasjoner og private tilbydere innenfor rusomsorg og psykisk helse
- rekruttere flere mannlige helsesykepleiere til skolehelsetjenesten og helsestasjonene, basert på god erfaring med "helsebrødre"

Demens

Kristiansand Høyre vil fortsette arbeidet for en demensvennlig by.

Demens rammer personer helt ned i alderen 30 – 65 år. Hos disse vil sykdommen ofte fremtre på en annen måte, og for pårørende er den ofte vanskelig å akseptere. Disse stilles

overfor andre utfordringer fordi dette er personer som er i yrkesaktiv alder og i mange tilfeller har omsorgsansvar for barn og ungdom.

Høyre vil gi et bedre tilbud til yngre demente i samarbeid med ideelle organisasjoner. Vi vil ha fokus på dialog og samarbeid med pårørende for å best mulig kunne dekke individuelle behov. Informasjon om dagaktivitetstilbud til hjemmевærende demente og deres pårørende må sikres.

Høyre vil:

- etablere en støttekontaktordning
- ha veilednings- og samtalegrupper tilpasset pårørende til unge demente, eksempelvis gjennom pårørendeskolen
- ha praktiske avlastningsordninger for pårørende
- samarbeid med UIA om forskning på denne gruppen

Rusomsorg

Kristiansand skal ha en verdig og human rusomsorg som ikke har som mål å straffe misbrukeren, men sørge for at den enkelte får god og nødvendig behandling hos kommunen og kommunens samarbeidspartnere. Høyre vil sørge for et helhetlig behandlingstilbud til pasienter med rusmiddelproblemer gjennom fokus på samarbeide med spesialisthelsetjenesten ved innføring av pakkeforløpet innen rus. Et godt og treffsikkert ettervern er avgjørende for å lykkes som rusfri. Et mangfoldig tilbud i samarbeid med offentlige, ideelle og private aktører skal prioriteres.

Kompetanseoppbygging og tverrfaglig samordning av leger, sykepleiere, psykologer og annet helsepersonell er avgjørende for å lykkes. Feltsykepleien medvirker til å fange opp rusmisbrukere i sårbare situasjoner og er et lavterskeltilbud til de mest sårbare misbrukerne.

Høyre vil:

- arbeide for en nullvisjon for overdosedødsfall
- styrke mangfoldet av aktivitetstilbudet og opprette et lavterskel møtested i samarbeid med pårørende og ideelle organisasjoner
- styrke ettervernet slik at flere får tilbud om arbeidstrening og annen aktivitet etter rehabilitering og soning
- at kommunen følger opp retningslinjene fra Helsedirektoratet om utdeling av brukerutstyr for å forebygge mot Hepatitt C
- at det skal være et tett samarbeid mellom kommunens helsetjeneste og spesialisthelsetjenesten for å sikre at brukerne videreføres i et trygt rusfritt miljø etter utskrivningen
- at kommunen følger retningslinjene fra Helsedirektoratet for å forebygge smittsomme sykdommer

- intensivere det rusforebyggende arbeidet i skolene ved å styrke informasjon om rusmidler og invitere politiet til hyppige informasjonsmøter.

Fastlegene

Fastlegene er døren inn til helsevesenet. De har en sentral rolle i koordineringen av helsetjenester. Det er avgjørende at Kristiansand har god dialog med fastlegene, Legeforeningen og spesialisthelsetjenesten for å sikre god rekruttering til fastlegehjemlene slik at innbyggerne opplever tjenesten som lett tilgjengelig og trygg.

Høyre vil:

- fortsette pilotprosjekt som innebærer primærhelseteam med fordeling av oppgaver mellom fastlege, sykepleier og helsesekretær med fortløpende evaluering
- sikre at det er attraktivt å være fastlege i Kristiansand
- ta i bruk statlige rekrutteringstilskudd for å få flere fastleger til å dele på jobben
- bruke tilskudd til utdanningsstillinger hvor legen forplikter seg til arbeide i kommunen etter endt utdanning

Sykehus

Høyre er opptatt av at Kristiansand og regionen har et godt sykehusstilbud med høy faglig kvalitet. Bygging av nytt akuttbygg er et av de viktigste og strategiske prosjektene i vår region.

Høyre vil at Kristiansand skal være en pådriver i arbeidet med å få på plass et nytt akuttbygg. Høyre ønsker at landsdelen skal utvikle et sykehusmiljø med høy medisinsk nasjonal kompetanse. Høyre ønsker å sikre langsiktig kompetanse til landsdelen ved at SSHF utvikles til et universitetssykehus.

Det er en styrke å samle ulike kompetansemiljøer på ett sted i en den nye helsebydelen på Eg. Økt samarbeide med UiA og økt synergi mellom ulike kompetansemiljøer vil virke stimulerende og gi rom for utvikling av innovasjon og ny teknologi innen helse relatert næring. Dette vil også øke attraktiviteten til å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft og øke rekrutteringen til helseyrker.

Høyre mener at for å sikre god medisinsk kompetanse i landsdelen er det vesentlig at hovedsykehuset i Kristiansand prioriteres og styrkes.

Høyre ønsker å få en helikopterbase med luftambulanselokaliserert til SSHF Kristiansand for å styrke akutttilbudet ytterligere.

Funksjonshemmede

Personer med nedsatt funksjonsevne er like forskjellige som alle andre mennesker. Det er et mål at mennesker med nedsatt funksjonsevne kan leve mest mulig selvstendige og aktive liv. Det er en selvfølge at offentlige rom og bygninger gjøres tilgjengelig for alle.

Familier med barn med nedsatt funksjonsevne møter på særskilte utfordringer og må sikres helhetlig og koordinert hjelp og tilrettelegging. Barna må få oppfølging og tilbud som er tilpasset deres behov, slik at de kan leve gode liv og få mulighet til å delta i samfunnet og ha mulighet til utdanning og arbeid. Høyre vil at familiene selv skal velge hvem som skal utføre hjelpen, ideelle, private eller offentlige aktører. Fleksible avlastningstilbud er avgjørende for at familier kan la funksjonshemmede barn bo hjemme og Høyre mener kommunen må legge til rette for at det er enkle og gode rutiner med kort behandlingstid for avlastning. Koordinator skal kobles inn fra det tidspunkt man får mistanke om, eller oppdager noe unormalt med barnet, både før og etter fødsel.

Høyre støtter initiativet om opprettelsen av et nasjonalt barnehospice og kompetansesenter for barnepalliasjon i Kristiansand.

Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA) er en ordning som skal sikre inkludering og hindre utenforskap. BPA skal øke livskvaliteten til brukerne. Brukerne som kvalifiserer for BPA skal selv velge og ansette sine assistenter, og bestemme hva disse skal bruke tiden på. Assistentene reduserer behovet for andre hjelpetiltak og gir brukeren tilpasset hjelp i og utenfor hjemmet.

Høyre vil:

- at Kristiansand skal tillate private tilbydere i Brukerstyrt Personlig Assistent ordningen
- ivareta hele familien ved BPA-tildelingen
- øke kompetansen til helsevesenet, skole og andre som er i tett kontakt med innbyggere med nedsatt funksjonsevne slik at de får riktig oppfølging
- at NAV har egne koordinatorene som kjenner tilbud og kan samordne tjenestene, NAV, sykehus, hjelpemiddelsentral m.fl
- innføre en trainee ordning i kommunen for funksjonshemmede, jfr ordningen til Oslo kommune
- ha flere VTA (varig tilrettelagte arbeidsplasser) slik at flere kan komme i arbeid
- at kommunen skal prioritere å rekruttere avlastere slik at de som har fått tildelt avlastning kan benytte seg av tilbudet
- legge til rette for at hjelpemidler som blir tildelt raskt kommer ut til brukerne

INTEGRERING OG INKLUDERING

Kristiansand skal være en god by for alle, uavhengig av etnisitet, religion, funksjonsnivå eller seksuell orientering. Det skal legges til rette for at alle får lik mulighet til å leve livet sitt på best mulig måte. Det skal være nulltoleranse mot diskriminering i kommunen.

Tjenestetilbudet og kulturtilbudet må tilrettelegges slik at alle har mulighet til å ha glede og nytte av dem.

De fleste mennesker har et sterkt ønske om å delta i samfunnet, mestre egen hverdag og ta ansvar for seg selv og sine nærmeste. Alle mennesker er forskjellige og har ulike utgangspunkt. Integreringstiltak må derfor tilpasses den enkelte og være fleksible. Høyre mener samtidig at det også må stilles tydelige krav til den enkelte innvandrer, både om å fullføre introduksjonsprogram, lære seg norsk og komme seg videre gjennom arbeid eller utdanning. Både kommunen og innvandrerne selv har ansvar for at integreringen blir vellykket.

Målet er at alle arbeidsføre innbyggere skal bli selvhjulpne og selvforsørget gjennom språkopplæring og kompetansehevingstiltak, for eksempel gjennom introduksjonsprogrammet og NAVs tiltaksapparat.

Spesielt ønsker Høyre at det rettes en innsats mot den kvinnelige delen av innvandrerbefolkningen. Høyre ønsker at kvinner med innvandringsbakgrunn skal delta aktivt i samfunnet og ha tilknytning til arbeidsliv og organisasjonsliv.

Trygge foreldre gir trygge barn. Derfor er det viktig å styrke kunnskap om foreldrerollens plikter og ansvar hos innvandrerbefolkningen og øke deres kjennskap til norske lover, normer og verdier og barns rettigheter. Gratis kjernetid i barnehagen er et viktig tiltak for å få barn i barnehagen så tidlig som mulig. Dette vil gi disse barna bedre mestring av det norske språket og styrke deres muligheter i det videre skoleløpet.

Både for å få innpass i arbeidslivet og for å mestre utdanningsløpet er gode norskkunnskaper viktig. Høyre vil derfor prioritere tiltak i barnehage, skole og mottaksapparat som styrker dette.

Høyre vil:

- ha en integreringspolitikk som bygger på felles norske verdier og grunnleggende menneskerettigheter
- stille krav til, og legge til rette for aktivitet i hele integreringsløpet. Målet skal være raskest å mulig gjøre innvandrerne rustet til å klare seg i arbeidslivet
- vurdere hvordan kommunen kan legge til rette for morsmålsundervisning i samarbeid med innvandrerorganisasjoner og andre aktuelle aktører.
- at kommune, lokalt næringsliv, innvandrerorganisasjoner og NAV skal samarbeide om å få redusert andelen innvandrere som befinner seg helt eller delvis utenfor arbeidsmarkedet gjennom krav og belønningsmidler
- gjennom gratis kjernetid i barnehagen fra barna er et år og andre tiltak øke andelen fremmedspråklige barn som går i barnehagen
- at nyankomne barn og unge i størst mulig grad skal få sin språklige opplæring ved mottaksklasser i lokalmiljøet
- legge til rette for at flere innvandrere kan kjøpe sin egen bolig i stedet for å leie
- motarbeide diskriminering og alle former for utilbørlig sosial kontroll basert på kjønn
- stimulere til tiltak som gjør at flere kvinner og jenter med minoritetsbakgrunn deltar i organisasjonsliv og idrett
- at skolehelsetjenesten skal være en del av det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Helsesykepleier er førstelinjen for å koordinere helsehjelp, ungdomspsykiatri og

andre tjenester for elever som står i fare for å bli rekruttert inn i kriminelle miljøer eller som er ofre for kriminalitet

- legge til rette for kvinnemøter rettet mot bestemte kulturer med fokus på oppvekst og norsk ungdomskultur
- at det skal være minoritetsrådgivere med flerkulturell og interkulturell kompetanse tilgjengelig for skolene og for kommunens øvrige ansatte
- at det skal være obligatorisk foreldreveiledning for deltakere i introduksjonsprogrammet og støtte opp om tiltak som minoritetsgrupper ønsker å gjennomføre for sin gruppe
- at skole-hjem informasjon skal være tilgjengelig på flest mulig språk
- at kommunen skal tilby gode ordninger for leksehjelp, enten i regi av skolen, SFO eller i samarbeid med frivillige
- at språkopplæringen skal måles etter deltagerens faktiske læringsutbytte og ikke etter antall timer de har deltatt
- bekjempe hatytringer og rasisme overfor minoriteter

KOMMUNEN SOM ARBEIDSGIVER

Kristiansand kommune er regionens største arbeidsgiver. Det stiller store krav til kommunen at det til enhver tid er motiverte og kompetente ansatte på alle nivåer i kommunen. Kristiansand kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver med et godt omdømme som utvikler og tiltrekker seg kompetente arbeidstakere som dekker kommunens behov for arbeidskraft. Kristiansand skal drive et målrettet arbeid med kompetansesatsing i tråd med kommunens behov. Trepertssamarbeidet med vekt på dialog og samhandling er grunnlaget for å lykkes i å skape en god arbeidsplass for ansatte. God ledelse gjør det mulig å levere gode tjenester til innbyggerne på en effektiv og kompetent måte.

Høyre ønsker en større andel heltidsansatte i kommunen, for å gi brukeren kontinuitet og kvalitet i tjenestene. Kommunens ansatte skal speile befolkningssammensetningen med hensyn til ansatte med etnisk minoritetsbakgrunn, alder og kjønn.

Høyre vil:

- ha en god lærlingeordning med fokus på behov, veiledning og rekruttering
- at Kristiansand skal ha en seniorpolitikk som får ansatte til å stå lengst mulig i jobb
- at heltidsstillinger skal være standarden når nye stillinger lyses ut